Գ. ՏԱՐԻ — ՇԱԲԱԹ 26 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1898 — ԹԻՒ 74

ԻՐԱՒՈՒՆՔ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ներկայ 1898 տարեշրջանի
Պուլկարիոյ համար տարեկան 12 ֆրանք
» » վեցամսեայ 6 »
Արտասահմանի » տարեկան 14 »
» » վեցամսեայ 7 »
ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼԻ

Նամակ դրամ ուղարկել հետեւեալ հասցեով
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԻՐԱՒՈՒՆՔ» ԼՐԱԳՐՈՅ ՎԱՐՆԱ (ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ)

Редакция на вѣстникъ „Иравункъ“ ВАРНА (България).

Rédaction du journal „Iravounk“ VARNA (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւնք եւ չեն դրկուիր եւ յարմար դատուածները միայն կը հրատարակուին ամբողջովին կամ մասամբ։
Մանուցման տողը 20 սանթիմ. երեքեն աւելի անգամներու համար 20 0/0 զեղչ կը տրուի, փոխարինը կանխիկ։

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱՅՍՐԸ Ի Կ. ՊՕԼԻՍ

Մեր վերջին թիւի մէջ ամենակարեւոր լուր մը հրատարակեցինք զոր մեր մէկ թղթակիցը փութացեր էր հաղորդել մեզի, որուն համեմատ Գերմանիոյ կայսրը փափաք յայտներ է Ս. Օրմանեանի հետ տեսակցելու Կ. Պոլսոյ մէջ։ Առաջին վայրկենին լուրը անհաւատալի կերեւայ։ Սուլթանի մը տերիմը, Թուրքիոյ, աւելի ճիշդ, Թուրքերուն հզօրագոյն բարեկամը ի՞նչպէս կարելի է որ յատուկ տեսակցութիւն մը ունենալ ուզէ հայկական իւնդրոյ վրայ, Հայոց Պատրիարքին հետ և այսպէս՝ պաշտօնապէս Պատրիարքին տայ քաղաքական տեսակէտով, նշանակութիւն մը որ, ըսել հարկ չէ, Սուլթանին կամքին և տեսութեանց բացարձակապէս հակառակ միայն կրնայ ըլլալ։ Յանձին Պատրիարքին կայսրը արտակարգ պատիւ մը ալ ընծայած պիտի ըլլար նաեւ հայ ազգին, Թուրք կառավարութենէն և Թուրք ժողովրդէն ամենէն աւելի ատուած, ամեն օր նախատուած ու հալածուած քրիստոնեայ տարրին։ Ոչ, Վիլհէլմ Բ. չի կրնար Համիտ Բ.ի այնքան անհաճոյ քայլ մը առնել և ոչ իսկ այդպիսի դաղափար մը յղացած ըլլալ։ Այդ անհնարին է անշուշտ, եթէ ենթադրենք թէ լոկ մեր սեւ աչքերուն համար, կամ, մարդասիրական նկատումներէ մղուած՝ Գերմանի կայսրը որոշած է մեզ այդքան բարեացակամութիւն ցոյց տալ։ Բայց կարելի չէ՞ արդեօք ենթադրել որ թերեւս գերմանական արեւելեան քաղաքականութեան հաշիւներն իսկ պահանջեն Գերմանիոյ կայսրէն համակիր և հովանաւորող դիրք մը բռնել Հայերուս հանդէպ։

Եթէ այս ենթադրութիւնը կարելի է, կարելի է նաեւ որ Գերմանիա, հակառակ իր ցարդ բռնած ընթացքին, Հայոց բարեկամի դերը խաղալ ստանձնէ և այս ոչ թէ հակառակ Սուլթանի՝, այլ նոյն իսկ վերջինին համաձայնութեամբը։

Գերմանիա յայտնի է որ աչքը տնկած է փոքր Ասիոյ վրայ, զոր իրաւամբ յարմարագոյն դաղթավայրը կը նկատէ իր հպատակներուն համար, որոնք Թուրքիոյ մէջ բնաւ մայր-հայրենիքի հետ իրենց կապը կորսնցնելու վտանգին մէջ չեն։ Այսպիսի ծրագրով մը զբաղող կառավարութեան մը բնաւ անբանաւոր չէ վերագրել սիրաշահող քաղաքականութիւն մը Հայոց նկատմամբ որոնք երկրին մէջ ոչ քանակի և ոչ որակի կողմէ արհամարհելի տարր մը են։

Գերմանիա տնտեսական աշխարհակալութիւն ծրագրած է այդ երկրին մէջ և ատով իսկ ախոյեան մը պիտի հանդիսանայ անվրէպ Ռուսիոյ քաղաքական ձգտումներուն ասիական Թուրքիոյ մասին։

Ռուսիա և Գերմանիա իրարու դէմ հոն մրցակից տեսնել. ի՞նչ բան կրնայ աւելի յարմարիլ Սուլթան Համիտի հաշիւներուն որուն մասնագիտութիւնն է — եթէ այս բացատրութիւնը ներելի է — ճարտարօրէն օգտուիլ եւրոպական տէրութեանց միջեւ տիրող անհամաձայնութիւններէն։

Թուրքիա բնականաբար ռուս և գերման պայքարին մէջ պիտի յարի Գերմանիոյ, նախընտրելով գրտնուիլ տնտեսական ծրագիրներու գործադրութեան հետամուտ մեծ տէրութեան մը ազդեցութեան ներքեւ քան Ռուսիոյ կողմէն սպառնացող վտանգներուն ենթակայ ըլլալ։

Ու Գերման և Թուրք այս տեսակ համաձայնութիւն մը կրնայ հզօր նեցուկ մը փնտռել հայ ժողովուրդին, երկրին արտադրող, մտացի, զարգացման ընդունակ այս միակ տարրին համակիր և համերաշխ աշխատութեան մէջ, թէպէտ ստիպուած ենք անմիջապէս յարելու թէ կացութեան պահանջներուն այսքան արմատական ըմբռնում և այսքան իմաստուն հեռատեսութիւն ակնկալելի չեն Թուրք կառավարութենէն, իր ցարդ բռնած ձախող և անհեռատես ընթացքէն դատելով։

Թէ այս ամեն ենթադրութեանց մէջ որքան իրականութիւն կայ, շատ մօտ ժամանակի մէջ երեւան պիտի գայ, երբ Վիլհէլմ կայսրը գայ ողջունել Վոսբորի գեղեցիկ ափունքը։

Գուցէ դեպքերը գան նաեւ հաստատել թէ Վիլհէլմ Բ.ի դիտումն է Երուսաղէմի Ս. Տեղեաց վրայ Հայոց ունեցած իրաւունքներէն օգտուիլ ինչպէս բողոքականութեան։

Իցէ՛ թէ Ս. Օրմանեան այս պարագային մէջ կարենար հարկաւոր աչալրջութեամբ վարուիլ ու ձեռքէ չհանել ոեւէ ազգ. իրաւունք Երուսաղէմի մասին, գոնէ առանց իրական մշտատեւ և գոհացուցիչ փոխարինութեան։

ՀԱՅԸ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ

Մեր վերջին թիւերէն միոյն մէջ նախայօդուածով մը հայ կղերին թերութիւնները ձաղկելու և անոնց բարոյական մակարդակը բարձրացնելու համար հրապարակային քննադատութիւններ և յանդիմանութիւններ ընելու պէտքը կը բացատրուէր։ Հանդէպ կղերին հրապարակագրի մը պաշտօնին բերումը այդ կերպով ամենայն իրաւամբ արտայայտուած ատեն, մանաւանդ՝ հանդէպ ժողովրդեան ալ միեւնոյն պարտքը և միեւնոյն իրաւունքները ունենալը բնաւ բացատրելու պէտք չի մնար. մանաւանդ արտասահմանի մէջ, ինչպէս ի Պուլկարիա, ուր հայ տարրը բընակչաց փոքրամասնութիւն մը կը կազմէ շրջապատուած օտար հոծ ազգերէ, որք մեծաւ մասամբ հայ ժողովրդեան նկարագիրը, ընդունակութիւնը և բարոյական ուժը գրեթէ չեն ճանչնար, այլ իրենց մօտ գտնուած փոքրաթիւ հայերուն վրայ կը ձեւեն ամբողջ հայ ազգին նկատմամբ կազմելիք գաղափարին։

Ուստի արտասահման գտնուող հայ մը իր բնակած թաղին կամ դիւղին ու քաղաքին մէջ գրեթէ ամբողջ հայութեան պատկերը կամ կաղապարը կը ներկայացնէ, որուն վրայ իր շուրջ գտնուող օտար հասարակութիւնը պիտի կազմէ գաղափարը հանուր հայութեան նկատմամբ. հետեւաբար այդ մէկ կամ մէկ քանի հայուն իր ապրած միջավայրին մէջ ցոյց տուած ուղղամտութեան, վարքի ու բարոյականի աստիճանը ստէպ կը վերագրուի հայ անուան ու ազգութեան։

Արտասահմանի մէջ եթէ հայ անհատը ստախօսութիւն ըրաւ, հայը ստոր կ'ըսուի, եթէ խարդախութիւն գործեց, հայը խարդախ է, եթէ գողցաւ, հայը գող է. վերջապէս միշտ հայ անունով կը մկրտուին ամեն արարք հասարակ ժողովրդեան կողմէ, և հայ անունն է որ կը տուժէ։ Ահա այս պատճառաւ մամուլը արտասահմանի մէջ մեր փոքրաթիւ ազգակիցներու բարոյական մակարդակը բարձր բռնելու համար հայ անհատին մոլութիւնները ձաղկելու և զանի հրապարակաւ նշաւակելու աւելի պարտք և իրաւունք ունի։

Անցեալ օր վստահելի անձ մը կը պատմէր Միսաք անուն գաղթական հիւանի մը ծայրայեղ խարդախութիւններն ու գողութիւնները, զոր ի գործ դրած է իրեն յանձնուած չէնքի մը կառուցման ատեն. հայ կտաւավաճառ մը պուլկար կնոջ մը հետ սակարկած կտաւը ճարպիկօրէն փոխելով, ստորին ապրանք մը քշած լինելը զզուանօք կը պատմէր նոյն կնոջ այրը և կ'ըսէր երմէնի տղայոյը եաբմրը. անցեալ օր ականատես եղանք երկու հայու հրապարակի վրայ ըրած կռուին. Աստուա՛ծ իմ, ի՞նչ անպատկառ հայհոյութիւններ կը տեղացնէին իրարու դլխու, և թրքերէն բառերով, որպէսզի օտարներն ալ հասկնան և ըսեն թէ հայհոյելու մէջ ալ հայերը ո՛րչափ յաջողակ են. փակագծի մէջ — ցաւ ի սիրտ կ'ըսենք թէ մեր հրապարակագիրներէն ոմանք ալ այս մասին շատ վար չեն մնար — և դեռ մի քանի շաբաթ առաջ հայ վարժապետի մը անբարոյականութեանը պատճառաւ, Պուլկարիոյ հայաբնակ քաղաքներէն մէկէն ոստիկանութեան միջոցաւ հրապարակային արտաքսումը և ուրիշի մը քանիցս դատարանաց առջեւ ամբաստանուիլը։ Ի՞նչ տխուր պատկերներ։

Վերջապէս այսպէս և սոնց նը-
ման շատ դէպքեր ու պարագաներ
ստէպ կը տեսնուին մեր շուրջ ու
կը լսուին, և որոց ամենն ալ ա-
ռաւել կամ պակաս հայ անուան
բարոյական վարկին վրայ սև սպի-
ներ և կէտեր կ'աւելցնեն յաչս զմեզ
շրջապատող օտարաց։

Մենք որ մեր Նուիրական Հայ-
բենիքին ու Ազգին ներկայ տխուր
օրերուն մէջ ամեն ժամանակէ ա-
ւելի պէտք ունինք մեր բարոյա-
կան դիրքը բարձր պահելու և օտար
ազգաց համակրանքը առ մեզ գրա-
ւելու, արդեօք որչա՞փ ազեղ հա-
կապատկեր մը կը ներկայացնեն
այն անհատական արարքները ո-
րոնց միայն մէկ քանին թուեցինք
սատանոր։

Ամեն մի հայ անհատ որ ան-
զուսպ փափաք մը ունի Հայրենիքը
ազատ և ազգային կացութիւնը ու
դիրքը բարձրացած տեսնելու, պար-
տաւոր է նախ ինքը իր անհատա-
կանութիւնը ու բարոյական դիրքը
բարձր պահել, որով արդէն նպաս-
տած կ'ըլլայ ազգային կացութեան
ու բարոյական վարկին բարձրա-
նալուն։

Ց. Գ.

ԱԶԱՐԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆԻ
ՄԷԿ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Էօվր տէ զ'Էֆօլ տ'Օրիանի վերջին թի-
ւին մէջ, որ դիպուածով մը չատ ուշ
անցաւ մեր ձեռքը, կը հանդիպինք Ս.
Ազարեանի մէկ տեղեկագրին որ ուղ-
ղուած Հայր Շարմթանի, եւ հետաքրք-
րական է ոչ այնքան իր պարունակած
տեղեկութիւններով որքան իր պարզած
տեսութիւններով։

Տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ չատ մխիթ-
արական արդիւնք տուած են այն կարե-
ւոր նպաստները, զոր Կաթոլիկ-Հայոց
Պատրիարքարանը ընդունած է Կաթո-
լիկ նուիրատուներէ Հ. Շարմթանի մի-
ջոցաւ եւ որոնց համար շնորհակալու-
թիւն կը յայտնէ սրտագին բառերով։

Նուէրները յատկացուած են ամէն
բանէ առաջ հայ կաթոլիկ կարօտեալ-
ներուն սնունդի, հագուստի եւ բնա-
կարանի հայթայթումին։ Դուռմարներ
վատնուած են նաեւ բազմաթիւ ան-
մեղներ հալածանքէ ազատելու համար։

Ապա հարկ եղած է քանդուած եւ
կիսափուլ եկեղեցիները եւ դպրոցները
վերաշինել կամ նորոգել որքան կը նե-
րէին միջոցները, ինչպէս եւ գործիք-
ներ տալ արհեստաւոր կարօտեալներու,
եւ օտար երկիր գաղթածներու վերա-
դարձը դիւրացնել դրամական օգնու-
թեամբ։

Արկածեալ գաւառներու մխիթարա-
ներն ու կրօնաւորուհիներն ալ իրենց
փոքրիկ բաժինն ունեցած են այս նը-
պաստներուն մէջ։

Վերջապէս կուգայ որբերու մեծ խնդ-
իրը։ Ս. Պատրիարքը Ս. Անանայի անու-
ան նուիրուած որբանոց մը կը հիմնէ
ի Բերա, ուր հիմա կը պատսպարուին
62 որբուհիներ կրօնաւորուհիներու
խնամքին ներքեւ։ Սակէ զատ պատ-
րիարքարանը նպաստներ գրկած է գա-
ւառները, որպէսզի դպրոցները, որքան
կարելի է, որբեր պատսպարեն եւ հայ
կաթոլիկ ընտանիքներ անոնցմէ ըն-
գունին ու խնամեն զրամական անհրա-
ժեշտ փոխարինութեամբ։

Սակայն այս մասին բողոքական մի-
սիոնարներու շատ աւելի ընդարձակ
գործունէութիւնը եւ մեծագոյն դրա-
մական միջոցները Ս. Ազարեանի նա-
խանձը կը գրգռեն։ Անոնց որբանոց-
ներուն մէջ կը գտնուին հազարաւոր
լուսաւորչական որբեր որոնք հիմնովին
բողոքական կրթութիւն մը կը ստանան,
մինչդեռ որբերուն ծնողք պիտի նախ-
ընտրեն իրենց զաւակները կաթոլիկ
հաստատութեանց յանձնել, եթէ Ս.
տեղեկաբերը իր արամադրութեան ներ-
քեւ ունենար բաւական դրամ զանոնք
ընդունել կարենալու համար։ Այս նա-
խընտրութեան պատճառը դիւրահաս-
կնալի է։ Հայ ազգը դիտէ «այն լուրջ
անպատեհութիւնները, որոնց՝ թշուա-
ռութեան անողոք պահանջումները
կ'ենթարկեն այս դժբաղդ ազանները,
զանոնք ստիպելով երթալ ասպնջական-
ութիւն փնտռել այս ապաստանարան-
ներուն մէջ, որոնք իրենց մոռցնել
կուտան իրենց նախահայրերուն նուի-
րական աւանդութիւնները»։

Այս նորութիւն մ'է զոր կը լսենք
մեր կաթոլիկ ազգակիցներուն պատ-
րիարքէն, որովհետեւ հայ ժողովուրդին
մէջ տիրող ընդհանուր կարծիքը ցարդ
սա է եղած նախահայրերու նուիրական
աւանդութիւններու մոռացումին աւելի
կաթոլիկ եկեղեցին կը նպաստէ քան
բողոքականութիւնը։ Ս. Տեղեկագիրը
ասոր հակառակը կը պնդէ եւ հայ ժո-
ղովուրդին կաթոլիկութեան նպաստա-
ւոր այս տրամադրութենէն առատօրէն
օգտուելու համար կոչում կընէ կաթո-
լիկ-աշխարհի առատաձեռնութեան, կը
խնդրէ որ չի զլանայ իր օգնութիւնը
ի նպաստ հայ կաթոլիկ առաքելութեան
զարգացման։

Կարճ խօսքով, հայ ժողովուրդի թըշ-
ուառութենէն օգտուելու յարմարագոյն
ժամանակն է եւ ամենէն բարեպատեհ
առիթը։ Պէտք է փութա՛լ, առիթը չի
փախցնել, որուն նմանը հազիւ կարելի
է ձեռք ձգել երկար տարիներու ըն-
թացքին մէջ։

Ի՜նչ տխուր փոքրոգութիւն, եւ ի՜նչ
արգահատելի բարոյական նե՛ղ հայեացք-
ներ, կրօնական խորին նախապաշա-
րումներէ հետզհետէ աւելի ուժգին սեղ-
մումներու ենթակայ։

Տեղեկագրին մէջ յիշատակուած են
նոյնպէս այն նպաստները զոր Կաթոլիկ
Հայոց Պատրիարքարանը Կ. Պոլսոյ մէջ
եւ առաջնորդարանները գաւառներուն
մէջ բաշխած են նաեւ լուսաւորչական
կարօտեալներու։ Շատ լուսաւորչական-
ներու կեանքը կոտորածներու ժամա-
նակ փրկուած է կաթոլիկներու միջո-
ցաւ, որոց հոգեւորականներէն ոմանք
այդ պատճառով իրենց կեանքը վտանգի
ենթարկած եւ իրենց ինչքը զոհած են։

(Շարունակելի)

ՄԱՀ
ԲՐՕՖ. ԱՆԴՐԷԱՍ ԱՐԾՐՈՒՆԻԻ

Մշակի հիմնադիր բարեյիշատակ
Գրիգոր Արծրունիի եղբօր Անդ-
րէաս Արծրունիի մահագոյժը կը
կարդանք Մշակի մէջ։

Անդրէաս Արծրունի՝ որ հազիւ
50 գարուններ ողջունեց, 25 տարե-
կան հասակէն ինքզինքը գիտու-
թեան նուիրած էր. իբրեւ հան-
գարան երկրախոյզ 1894 ին Արա-
րատ լեռը բարձրացաւ. երկու
տարի յետոյ գիտական հետազո-
տութեանց համար Ամերիկա ճա-
նապարհորդեց. իսկ անցեալ 1897 ին
Գերմանիէն Ռուսաստան անցած
էր Ուրալ լեռներն բարձրանալու
համար. և ահա իր այս ճանա-
պարհորդութիւններն էին որ զին-
քը թոքային հիւանդութեան են-
թակայ ըրին, ու իր մահովն հայ
ազգը զոհ մը ալ գիտութեանց
տուած եղաւ։

Անդրէաս Արծրունին իբրեւ հան-
գաբան բրօֆէսօր Գերմանիոյ զա-
նազան բարձրագոյն դպրոցներու
մէջ 23 տարի դասախօսած է. նա
իր մասնագիտութեան մէջ այն-
քան յառաջացած ու հմտաւ ըս-
տացած է որ յաջողած է գիտնա-
կան աշխարհի յարգանքը գրաւել։

Հրատարակած է շատ մը գի-
տական գրքեր ու յօդուածներ և
աշխատակցած է գիտական հրա-
տարակութիւններու։

Բրօֆէսօր Ա. Արծրունի չէ ը-
լացած ստէպ Մշակի մէջ ալ շա-
հեկան յօդուածներ գրելու, որք
ժամանակին մեծ ախորժով կար-
դացուած են։ Նա վերջին տարի-
ներս Մշակի հրատարակչութիւնը
ստանձնած էր։

Արծրունին սեպտեմ. 10 ին ի
Հօէնհօննէֆ մեռած ըլլալով, մար-
մինը մետաղեայ դագաղի մէջ
զետեղուած Կովկաս պիտի փո-
խադրուի։

Մեր խորին վշտակցութիւնը
Արծրունեան գերդաստանին և Մշ-
ակի խմբագրութեան։

ԼՐԱՔԱՂ

Ս. Պապը Առաքելական Քարտուղարի
տիտղոսը շնորհեր է Հայր Շարմթանի,
իբր վարձատրութիւն անոր եռանդուն
ջանքերուն ի նպաստ կաթոլիկութեան
տարածման։ Նորին Սրբութիւնը քիչ
ժամանակ առաջ Հայր Շարմթանի ուղ-
ղած է նաեւ ինքնագիր նամակ մը որ
կը գովէ նամակընկալին անձնուէր աշ-
խատութիւնը հայ կարօտեալներու օգ-
նութեան հասնելու մասին եւ կը յոր-
դորէ զինք միեւնոյն եռանդով շարու-
նակել իր արդիւնաւոր աշխատութիւնը։

— Մշակ կը գրէ.

Մի նամակով Ուրմիայից մեզ հաղոր-
դում են հետեւեալ լուրը. «Տեղեկու-

ԶՈՀՈՒԱԾ ՁԵՌՔԸ

(Թարգմանութիւն պուլկարերէնէ)

(1)

Ռոպէսբիէռի(*) անկումէն ի վեր չատ
ժամանակ չէր անցած, երբ Կիյեօթինը
իր անգթութիւնները դադրեցուցած ը-
լլալով, Ֆռանսա տակաւին իր հոգեկան
տաղնապներէ հազիւ ինքզինքը դտած
էր զանազան խռովութիւններէ ետքը.
նոյն այս միջոցին Բարիզ եկաւ Աւս-
տրիացի երիտասարդ բժիշկ մը Տօքթ.
Ս., երկու նպատակով, մին՝ օգտուե-
լու համար այն տեղի գիտութիւններէն,
աւելի ճոխացնելով իր հմտութիւնները,
երկրորդ՝ օգուտ քաղելու գործնական
աշխատութիւններէն, որոնց կիրառու-
թեան եղանակը շատ լաւ գիտէր։ Երի-
տասարդ Տօքթէօռը լաւ յանձնարարա-
կան նամակներ ունէր, ասկից զատ իր
համակրելի դէմքը ինքնին իրեն համար
յանձնարարական մ'էր, ուր որ այցե-
լէր. եւ որովհետեւ, իբր կատարեալ
վիրաբոյժ, արդէն իր երկրին մէջ բարի
համբաւ կը վայելէր, դժուար բան մը
չէր իրեն համար քիչ ժամանակի մէջ
ամենուն ուշադրութիւնը հրաւիրելով
իր վրայ, յարգ ու վարկ ստանալ։ Անոր
գործունէութեան շրջանակը ինչպէս նաեւ
ընտանիքներու հետ ունեցած ընկերա-
յին յարաբերութիւնները, օրէ օր ա՛լ
աւելի կ'ընդարձակուէին։ Իբր ճարտար
վիրաբոյժ սկսաւ փնտռուիլ, բոլոր ու-
րիշներէ աւելի կը նախընտրէին զինքը։
Նաեւ իբր լաւ պարոյ կը հրաւիրուէր
միշտ ընկերութիւններէ, անանկ որ
շարունակ զբաղած էր, եւ իր երիտա-
սարդութիւնը այս ամենուն կը տոկար
առանց այդ ըրած անդադրում զբօսանք-
ները իրեն ոեւէ վնաս պատճառելու։

Զմեռ էր, ցրտագին գիշեր մը Տօքթ.
Ս. հրաւիրուած էր Բարիզեան մեծա-
չուք պարահանդէսի մը, զոր Տիրէք-
թօրներու մէկ անդամը կամ աւելի լաւ
է ըսել այն ատեն Ֆռանսայի միակ տի-
րապետողը Պարրաս(*) կուտար սովորա-
բար։ Այն վայրկեանին, որ Տիկին Թա-
լիէն սրահէն մանալով մեծավայելուչ
կերպով մը ներս կ'առաջնորդուէր եւ
Պ. Պարրասէն մեծ յարգանքով մը կ'ողջ-
ունուէր, եւ երբ բոլոր ընկերութիւնը
կամ հոն գտնուած հիւրերը իրարու
հետ բաքոսեան զրոյցներ կը փոխանա-
կէին, Տօքթէօռը իր ուսին զարնուիլը
զգաց. դառնալով տեսաւ պարահանդէ-
սին ծառան, որ խմացուց թէ, մէկը
իրեն կ'սպասէ դուրսը եւ անհամբեր
իրեն հետ խօսիլ կը փափաքի։ — Օգ-
նութիւն կ'սպասէ Տօքթէօռէն։

Մեր Տօքթէօռը քիչ մը նեղացած եւ
անհանգիստ ըլլալով այս անակնկալ զե-
կոյցէն թողուց այդ չքեղ կերպով լու-
սազարդուած գեղահրապոյր, որոնք լե-
ցուն էին անուշաբոյր ծաղիկներով,
հանդարտ ծովու վրայ ծփացող ալիք-
ներու տեսարանը ներկայացնելով, եւ
հետեւեցաւ ծառային, որ զինքը սրա-
հէն դուրս հանելով տարաւ հոն, ուր
իրեն կ'սպասէր մարդ մը, որ մեծաշա-
ռուստ որսորդի բաճկոնակ մը հագած
կը փափաքէր խօսիլ Տօքթէօռին հետ։

— Կը խնդրեմ պարոն բժիշկ, շնորհք
ըրէք անմիջապէս ինձ հետ գալու —,
ըսաւ որսորդը երիտասարդ Տօքթէօռին։

— Դործը չատ ստիպողական է, մահու
եւ կենաց կը պատկանի, վայրկեան մը
կորսնցնելը մեծ նշանակութիւն ունի։
Կառքը կ'սպասէ դրան առջեւ —։

Առջի բերան Տօքթէօռը վարանեցաւ,
մանաւանդ իր առջեւ բոլորովին ան-
ծանօթ մէկը տեսնելով, կը մտածէր
թէ այս ցուրտին այդչափ հեռու տեղ
մը երթալու որոշումը տա՞յ թէ ոչ։

(*) Ռոպէսբիէռ (Մաքսիմիլիէն) ապ-
րեցաւ 1759–1794. Այն ատեն Ֆռան-
սայի ռամկավարական պետն էր եւ
«Մալիւ բիւպլիֆ» անուն խմբակի մը
շնորհիւ՝ որուն հոգին էր, ինքը ձեռ
անցուցած էր այդ անաբեկիչ տիրապե-
տութիւնը, Յուլիս 27 իր անկման օրը
եղաւ, եւ գլխատեցաւ կիյեօթինի վրայ,
որուն այնման զոհեր տուած էր ինքն։

Ծ. Թ.

(*) Պարրաս, որ ապրած է 1755—
1819. այն ատեններ Ֆռանսայի մէջ
կազմակերպուած «Բօնվանսիօն Նասի-
օնալ» անուն կուսակցութեան անդամ
եւ յետոյ 1795—1798 Ֆռանսան կա-
ռավարող հինգ Տիրեկթորներու մէկն էր։
Այս «Բօնվանսիօն Նասիօնալ» էր որ
առաջին անգամ հանրապետութիւնը հը-
ռատարակեց եւ Լուդովիկոս ԺԶ.ը դա-
տապարտեց 1792 թուականին։

թիւն կայ, որ Ուրմիի, Բարանդուզի, Սուլտուզի, Միանդաբի եւ Միւքիրիի գաւառներում լուսաւորչական հայ ժողովուրդի մէջ ցանկութիւն կայ ընդունել Մահմեդականութիւն։ Ժողովուրդը վերին աստիճան հնչված է պարսիկ խաների հարստահարութիւններից ... Այդքան հայերին փրկելու համար երկու բան է հարկաւոր. 1) պաշտպան հանդիսանալ հարստահարված ժողովրդին եւ 2) բաց անել 14-15 դպրոց, Կովկասի բարեգործների օգնութեամբ՝ ժողովրդի աչքը մի քիչ բաց անելու համար։

—Ամսոյս 13-ին կիւրակէ օր Թիֆլիսի Վանքին Մայր եկեղեցիին մէջ հոգեհանգիստի յատուկ պաշտօն կատարուեցաւ ի յիշատակ Բրօֆ. Անդրէաս Արծրունիի. հոն խուռն բազմութիւն մը ներկայ էր, ուր կը տեսնուէին մամուլի ներկայացուցիչներն եւ Թիֆլիսի հայոց ուսեալ դասակարգը. արարողութեան կը նախագահէր Թեմին առաջնորդ Գեր. Գէորգ Արքեպիսկոպոս Սուրէնեան։

—Երեւանի կօնսիստորիան (առաջնորդարան) գրած է իր վիճակի քահանաներուն թէ յորդորին գաղթականները ձմեռուան եղանակը չի հասած հայրենիք վերադառնալու. նաեւ կօնսիստորիան յայտնած է թէ ուրիշ դաւանութեանց պատկանող անհատները կը խնդրեն իրենց հոգեւոր պէտքերը կատարել, անոնց գոհացում տան հայ քահանաները, բացի յունադաւան եւ ռուսադաւան անձերէ, որոց կրօնական պէտքերը կատարել հայ քահանաներուն արդիլուած է։

—Երեւան նահանգի կրթական վերատեսուչը յայտնած է թէ սեպտեմբեր ամսոյ մէջ Վաղարշապատի հայոց ծխական դպրոցները պիտի բացուին նոր կանոնագրով. դպրոցական տղաքը ցարդ փողոցները մնացած են։

—Վարագայ Վանքը կոտորածներու ատեն աւերակի մը վերածուած լինելուն հակառակ, այսօր գործունեայ հոգաբարձութեան մը շնորհիւ մի քանի եզ. գոմէշ եւ 150-ի չափ ոչխար կրկին հաւաքած է։ Նաեւ Վանքին մէջ որբանոց մը հաստատուած է, ուր 65 որբեր կը խնամուին այժմ, ասոնց 40-ը որդեգրուած են զանազան բարերարաց կողմէ։

Վարագայ Վանքի հոգաբարձութիւնը հրաւէր կը կարդայ Ռուսիոյ եւ արտասահմանի կարող ազգայնոց որ հաճին որբեր որդեգրել. տարեկան 60 ռուպլի կամ 160 ֆրանք վճարելով. վեց տարի շարունակ։ Որբերը այս վեց տարվոյ ընթացքին մէջ թէ նիւթական եւ թէ մտաւոր մնունդ եւ ամեն խնամք պիտի վայելեն։ Վասպուրական աշխարհի մէջ այսօր 6000 անտէրունչ որբեր կան, որք յառաջիկայ ձմեռին պատսպարանի անհրաժեշտ պէտք ունին։

Բարեացակամ ազգայինք իրենց փոքր ի շատէ նուէրները կարող են Վեհ. Կաթողիկոսի կամ Պոլսոյ Պատրիարքարանին միջոցաւ զրկել Վանքի հոգաբարձութեան։

—Կ. Պոլսոյ Ազգ. հիւանդանոցի հոգաբարձութիւնը նկատելով թէ Որբանոցի աշակերտներն շատցած են, որոշեց ննջարան մը աւելցնել, նորոգութիւններ կատարել, և ձմեռը տղայոց գրօսանաց համար վրան գոյ տեղ մը շինել տալ։ Նաեւ Հոգաբարձութիւնը այժմ խորհրդակցութեան մէջ կը գտնուի ի նպաստ Հիւանդանոցին լուցկի ալ հանելու մասին։

—Ս. Պատրիարքի հրամանաւ, գաւառներու կարօտ եկեղեցեաց համար Մկրեան Տ. Յովհաննէս քահանայի կողմէ հաւաքուած եկեղեցական զգեստք և նուիրատուութիւնք յանձնուեցան Պատրիարքարանի։ Նուիրատուաց ցանկին մէջ աւելի կը նշմարուին Տիկիններու անուններ, որք փութացած են ջերմեռանդաբար հագուստներ հայրենիքի մերկացեալ տաճարները. բայց գոյացածը պէտքին բաղդատմամբ շատ աննշան է։ Պատրիարքը նուիրատուաց օրհնութեան և շնորհակալեաց դիր զրկեր է։

—Տ. Ագաթան Թահմազեան իր մեռած եղբօր ի յիշատակ Կեսարիոյ Ս. Կարապետի Որբանոցին մէջ երեք որբ որդեգրած էր, և առաջին տարւոյն համար 18 ոսկի զրկած էր Առաջնորդ Տրդատ Ծ. Վ.-ի։ Այս անգամ վեց որբ եւս որդեգրելով, նոյն համեմատութեամբ ծախքը զրկեր է։

—Անցեալ շաբթու Նիկոմիտիոյ մէջ պատահած հրդեհի մասին հետեւեալ տեղեկութիւնները կը քաղենք նամակէ մը։

«Թէեւ հրդեհին ծագման պատճառն ամեն ապդեցիկ անձինք և կառավարական իշխանութիւնք հրդեհին վայրը փութացին, սակայն ջրին անբաւականութեան պատճառաւ, ապարդիւն մնացին իրենց ջանքերը։ Միւս կողմէ գոնէ խելահասութիւն ալ չունեցան հրդեհէն քիչ մը հեռի քանի մը շէնք փլցնել և հրդեհին առաջխաղացութիւնն արգիլել։ Մինչեւ իսկ պոռացողներ ալ գտնուեցան «սաչափ հարիւր ոսկի հիմակ կը համրենք, եթէ սա տախտակաշէն կղզեացեալ վայրը (գրեթէ 5-6 մը թերանոց ծովեզրին կից) վայրկենապէս գանդուի, որոց տեղ բաշէն կառուցանելու պատրաստ ենք». սակայն կարեւորութիւն չը տրուեցաւ կամ չուզուեցաւ տրուիլ, սակայն երբ հրդեհն սկսաւ շուկային կեդրոնը դիմել, այն ատեն միայն այս հնարքին դիմուեցաւ և քանի մը շէնքեր փլցուելով, հրդեհը մարեցաւ։

«Այրած շէնքերուն ընդ. գումարն է 135 կտոր. իսկ այրած վաճառքներուն արժէքն է իբր 100,000 ոսկի, որոց 1/10ն ապահովագրուած էր, Ռոյալ, Իւնիոն և Ֆէնիքս ընկերութեանց կողմէ։ Ամենէն մեծ ճնասը կը վերաբերի ալիւրի գործարանատէր Անդրէաս Բագրիքիոսի, որ 25—30,000 ոսկի կոստցուց քանի մը ժամուան մէջ, լսածիս նայելով ապահովագրած ալ չէր։ Գալով մնացեալ վնասուց, մեծագոյն մասը մերազնէից կը պատկանի։

ԹԷՐՔԻ ՍԻԼԱՀ ՎԷ ԷՐՄԷՆԻ ՄԷՍԷԼԷՍԻ

Մ. Է. Գլավէլ Գահիրէտէ Լը Գուռիէ տ'Օռիան նամը իլէ հէր կիւն չըգան պիր մունթազամ կաղէթա նէյը իթմէքտէ օլուպ, «Թէրքի սիլահ վէ էրմէնի մէսէլէսի» սէրլէվհասը իլէ նէյը իթտիկի պիր պէնտին սոն գըսմընը թէրճիւմէթէն տէրճ իտէրիզ։

Իմբէրաթոր Նիքոլա իքինճի էլեէվմ ատալէթ ու հագգանիէթ նամը իլէ միլլէթլէրի թէրքիսիլահ իթտիրմէք թէշէպպիւսինտէ իքէն, շիմտի սըրասը տէ՞կիլմիտիր քի էն էվվէլ կէօղէրիմիզէ կէօրտիւկիմիզ էնվպի զատտարլըգլարը ուժումէն թէտգըգտան կէշիրուպտէ ատալէթին պու գըսմընը հալ իթտիքտէն սոնրա տիւնեայը թէպոիլ ու թահվիլ իշմէք թէշէպպիւսէ մուպաշէրէթ օլընսըն։

Լվրոբանըն միւսատէսի իլէ սոն սէնէլէրտէ իճրա օլընան օ ֆէվգէլատէ զատտարլըգլար ֆագըր Լիրմէնիսթանը սէֆալէթի աղիմէյէ տիւշար իմտի. օնտօգուղընճը ասըրտա թէրազգը վէ սէրպէստիյէր սէօղէրինի եիւքսէք սէտալարլէ պաղըրան միլլէթլէր օ՛ զատտարլըգլարը ճէզասըզ պըրագմըշ եանի անլէրի թէշվիգ իթմիշ օլմալարընտան տօլայը թէվարիխտէ իլէլէպէտ թայիպ օլընաճագլար տըր։

Պու իշտէ մէսէլէ մատտի պիր մէնֆաաթ իւզէրինտէ տէկիլ, նէտտէ էօլքէ թագսիմ իթմէքտէ. պուրատա մէսէլէ եալընըզ պիր միլլէթին եաշամասը իշիւն միւսատէ վէրիլմէսինտէ տիր քի պու հագգ թանըմայօր, վէ 300000 խրիսթիյան պօղազլանըյօր եալընըզ մէզհէպէ խուսումէթլէրի սէպէպի իլէ, գարըլարըն, կէնճ գըզլարըն ըրզլարընա կէշիլիյօր, քէօյլէր խարապ վէ մահսուլլար թէլէֆ օլընըյօրլար, էվլէր եագըլըյօր, վէ բըչագտան գուրթուլանլար վէրանէլէրտէ էզիլիյօրլար։

Պունլար հէբսի պիզիմ կէօզլէրիմիզ էօնիւնտէ իճրա օլընըլար էվվէլտէն տիւշիւնիւլմիւշ պիր խապէսէթէ կէօրէ, թալիմաթ վէ էմիր Եըլտըզտան վէրիլէրէք . . . . . .

Գալթիլլէր ճէկասըզ գալտը, հէր հալտէ անլէր օլ միւսաիտ սաաթը պէքլէրլէր.ի մէքրուհ թէշէպպիւսլէրինի իքմալ իթսինլէր վէ օլ կիւղել էրմէնիսթան մէմալիքինի կէնիշ պիր չէօլ շէքլինէ կէթիրսինլէր, օրատա հէր պիր ատըմտա գահրամանլարըն վէ շէյիտլէրին էօլիւլէրի չուգուրլարտա եըզըլմըշ վէ տէֆն օլընմըշ տըր։

Միւսալէհամ ուժումիյէ իշիւն միլլէթլէր պիր պիրինի գուճագլայուպ բուսէլէր ալուպ վէրմէզտէն էվվել օրատա պիր տէհշէթլի հիսապ վար բագլանաճա՛գ։

Հէ՛յ վախ. կիճէլէյին օրմանըն պիր քէօշէսինտէ սագլանուպ, բըչաղընը կէճ գալան եօլճընըն պաղրընա սօգան ալչագ գալթիլ գուրպանընըն ճան թէսլիմ իթտիկի եէրտէ անը սօյար։ Լէհալինին էն պէօյիւք գալթիլլէրի ինսան թէլէֆ իթմէք իսթէմէզլէր իմիշ (՞)։

Ֆագաթ, պարի հիչ օլմազ իսէ միւթէմէտտին միլլէթլէր կէօզլէրինի էրմէնիստանա տօղրու չէվիրմէլի տիրլէր, պուրատա էմիր իլէ վէ քէյֆ իշիւն ինսան քէսիյօրլար. վէ էկէր գըրկընլարը էմր իտէն Ատամ հարէմ տաիրէսինտէն տըշարը չէքիլուպ էլէ կէչմէզ իսէ, պարի պիւթիւն ինսան գավմընը լէքէլէնտիրէն ֆաճէալար եէնիտէն վուգույա կէլմէմէք իշիւն մուէսսիր թէտպիրլէր էլէ ալընմալը։

Իշթէ՞ կիւնիւ կէլտի, տիւնեանընն պէօյիւք ճինայէթ մէճլիսի գուրուլաճագ, էհալիյի սօյան հայտուտլար, գաթիլլէր վէ խըրսըզլար հէբսի օրայա ճիլպ օլընաճագլար. հագսըզլըգ օրատա մահվ օլընաճագ, ատալէթ իլան օլունուպ, զալէպէ իտէճէք . . . պիր պիրիմիզի գուճագլայաճաղըզ (՞.՞)։

Բայց մարդը այնպիսի համոզիչ խօսքերով կը թախանձէր որ բժիշկը չկրցաւ մերժել։ Անմիջապէս որոշումը տուաւ. փաթաթուեցաւ իր մուշտակին մէջ, զոր սպասաւորը եաեւէն բերած էր եւ հետեւեցաւ որսորդին մինչեւ տանը փողոցի դուռը, ուր կ'սպասէր կառք մը։ Առաջին անգամ Տօքթէօռը տեսնելով թէ վարձու կառք մ'է, հասկցաւ որ հարուստ մէկու մը կառքը չէ։

Զարմանալի բան, դրամատէր որսորդ մը եւ վարձու կառք մը, այս երկու հակասութիւնները Տօքթէօռը այսպէս կը մեկնէր. թերեւս կ'ըսէր, տեղ մը դժբաղդութիւն մը պատհած ըլլայ եւ օգնութիւն հասցնելու աճապարանքով ուրիշ կառք մը բռնած է. այս է ճշմարտութիւնը։ Բայց եւ այնպէս դարձեալ կասկածելով սկսաւ ակամայ մտածելու։ Մանաւանդ իր կասկածներն ու զարմանքը ա՛լ աւելի եղան երբ տեսաւ որ սպասաւորը որ կ'օգնէր իրեն կառք մտնելու, փոխանակ կառապանին քով նստելու կառքին մէջ իրեն դէմը նստաւ։

—Ո՞ւր կը տանիք զիս —, ըսաւ Տօքթէօռը, երբ կառքը սկսաւ երթալ։

Որսորդը պատասխանեց, բայց զրեթէ բան մը չհասկցուեցաւ, որովհետեւ ձիերուն յիմարաբար վազելէն ու անիւներուն մեծապղծրդ շառաչիւնէն կարելի չէր խօսք հասկցուիլ։

Տօքթէօռը դարձեալ կրկնեց իր հարցումը։

—Հիմա պիտի տեսնաք ձեր հիւանդը —, պատասխանեց մարդը այնպիսի կերպով մը որ ենթադրել կուտար թէ երկար խօսակցութենէ փախուստ տալ կուզէր։ Միեւնոյն ժամանակ անծանօթը կառքին վարագոյրները իջեցնելու կը ջանար։

Այս ամէնը երթալով կ'աւելցնէին Տօքթէօռին կասկածները, ուստի քաղաքավար, բայց կարուկ կերպով թող չտուաւ որ վարագոյրները իջեցնէ։ Բայց իրեն ընկերը բնաւ իրեն ուշադրութիւն չդարձնելով նորէն վարագոյրները զոցելու կը նայէր, մինչեւ որ Տօքթէօռը իմացուց որ եթէ յամառի զոցելու անմիջապէս պիտի իջնայ կառքէն։

Թ. Գ. Հինդլեան

(Շարունակելի)

Եանի անլէրի թէշվիգ իթմիշ օլմալարընտան տօլայը թէվարիխտէ իլէլէպէտ թայիպ օլընաճագլար տըր։

Պու իշտէ մէսէլէ մատտի պիր մէնֆաաթ իւզէրինտէ տէկիլ, նէտտէ էօլքէ թագսիմ իթմէքտէ. պուրատա մէսէլէ եալընըզ պիր միլլէթին եաշամասը իշիւն միւսատէ վէրիլմէսինտէ տիր քի պու հագգ թանըմայօր, վէ 300000 խրիսթիյան պօղազլանըյօր եալընըզ մէզհէպէ խուսումէթլէրի սէպէպի իլէ, գարըլարըն, կէնճ գըզլարըն ըրզլարընա կէշիլիյօր, քէօյլէր խարապ վէ մահսուլլար թէլէֆ օլընըյօրլար, էվլէր եագըլըյօր, վէ բըչագտան գուրթուլանլար վէրանէլէրտէ էզիլիյօրլար։

Պունլար հէբսի պիզիմ կէօզլէրիմիզ էօնիւնտէ իճրա օլընըլար էվվէլտէն տիւշիւնիւլմիւշ պիր խապէսէթէ կէօրէ, թալիմաթ վէ էմիր Եըլտըզտան վէրիլէրէք . . . . . .

Գալթիլլէր ճէկասըզ գալտը, հէր հալտէ անլէր օլ միւսաիտ սաաթը պէքլէրլէր.ի մէքրուհ թէշէպպիւսլէրինի իքմալ իթսինլէր վէ օլ կիւղել էրմէնիսթան մէմալիքինի կէնիշ պիր չէօլ շէքլինէ կէթիրսինլէր, օրատա հէր պիր ատըմտա գահրամանլարըն վէ շէյիտլէրին էօլիւլէրի չուգուրլարտա եըզըլմըշ վէ տէֆն օլընմըշ տըր։

Միւսալէհամ ուժումիյէ իշիւն միլլէթլէր պիր պիրինի գուճագլայուպ բուսէլէր ալուպ վէրմէզտէն էվվել օրատա պիր տէհշէթլի հիսապ վար բագլանաճա՛գ։

Հէ՛յ վախ. կիճէլէյին օրմանըն պիր քէօշէսինտէ սագլանուպ, բըչաղընը կէճ գալան եօլճընըն պաղրընա սօգան ալչագ գալթիլ գուրպանընըն ճան թէսլիմ իթտիկի եէրտէ անը սօյար։ Լէհալինին էն պէօյիւք գալթիլլէրի ինսան թէլէֆ իթմէք իսթէմէզլէր իմիշ (՞)։

Ֆագաթ, պարի հիչ օլմազ իսէ միւթէմէտտին միլլէթլէր կէօզլէրինի էրմէնիստանա տօղրու չէվիրմէլի տիրլէր, պուրատա էմիր իլէ վէ քէյֆ իշիւն ինսան քէսիյօրլար. վէ էկէր գըրկընլարը էմր իտէն Ատամ հարէմ տաիրէսինտէն տըշարը չէքիլուպ էլէ կէչմէզ իսէ, պարի պիւթիւն ինսան գավմընը լէքէլէնտիրէն ֆաճէալար եէնիտէն վուգույա կէլմէմէք իշիւն մուէսսիր թէտպիրլէր էլէ ալընմալը։

Իշթէ՞ կիւնիւ կէլտի, տիւնեանընն պէօյիւք ճինայէթ մէճլիսի գուրուլաճագ, էհալիյի սօյան հայտուտլար, գաթիլլէր վէ խըրսըզլար հէբսի օրայա ճիլպ օլընաճագլար. հագսըզլըգ օրատա մահվ օլընաճագ, ատալէթ իլան օլունուպ, զալէպէ իտէճէք . . . պիր պիրիմիզի գուճագլայաճաղըզ (՞.՞)։

ԿԻՐԻՏ

—×—

Բէթրսպուրկտան ալընան պիր հպատիսէ պինաէն, Զար հաղրէթլէրի Լիվատիյէտէն մուֆարէքաթ իթմէզտէն էվվէլ, տէօրթ տէվլէթլէրտէն Պապը Ալիյէ վէրիլէճէք իւլթիմաթօմը իմզալամագ իչիւն Սթանպօլ էլչիսինէ էմիր վէրմիշ տիր։ Իւլթիմաթօմ իմզալանտըղը ագապինտէն Թէվֆիգ բաշայա վէրիլէճէքտի։ Սեպ. 23 տէ գապուլ իթտիկիմիզ թէլէկրաֆ տախի՝ տէօթ տէփէթլէր թարաֆընտան Պապը Ալիյէ պիր գօղէքրիֆ նօթա տրակօմանլար վասիթասը իլէ վէրիլտիկինի պիլտիրմիշ տիր։

Աժանա Սրէֆանինին Սթանպօլտան ալմըշ ծլտըղը մալիւմաթա պինաէն, մէզքիւր նօթա թիւրք ասքէրլէրին կիրիտէն չէքիլմէսինէ պիր այ միւսատէ վէրմիշ տիր։

Մըսրտան կիրիտ կիթմէք իչիւն պիր չօգ ինկիլեզ ասքէրի եօլա չըգմըշ օլտըղընը Գահիրէտէն պիլտիրիյօրլար։

ՊԷՐԱՆԱՏԱ ԳԱՐԸՇԸԳԼԸԳ

Պէրանատա (Արնաուտլըգ) թիւրք ասքէրլէրի 8 եաշընտա պիր գըզըն ըրգընա տօգանմըշ օլտըգլարը սէպէպլէ, շէհրին խրիսթիյանլարը վէ միւսլիմանլարը պէյնինտէ միւսատէմէ վէ գավկալար վուգու պուլմըշ վէ միւսլիմանլար կէրի սիւրիւլմիշլէր։ Պու մուսաաէմէլէրտէ 3 ասքէր էօլմիւշ վէ 2սի եարէլէնմիշ, խրիսթիյանլարտան տախի 2 քիշի տիւշմիւշ։

Սթանպօլ Գարատաղ մասլահաթ կիւզարը Մ. Պագիչ Պապը Ալիյէ մուրաճաաթլէ Պէրանատա պուլընան ասքէրլէրին տէկիշիլմէսինի վէ օ կիպի ույկունսըզլըգլար եէնիտէն վուգու պուլմամագ իչիւն թէտպիրլէր էլէ ալընմասընը թալէպ իթմիշ տիր։

Պէրանատա ասայիշի իպգա իթմէք վէ միւթէզարը օլան խրիսթիյանլարա իքթիֆա վէրմէք իչիւն Սաատէթտին բաշանընն Պէրանա կիթմէսինէ Պապը Ալի էմր վէրտի։

ՄԻԹԷՆԷՎԻԷ

—

— Սուլթանընն եավէրլէրինտէն պին պաշը Սիլէյման պէյ վէ եիւզ պաշը Հիւսնի պէյ վէ տախիլիյէ նէզարէթ մէմուրլարընտան Ֆաղը պէյ կէնճ Թիւրքիա նամ գօմիթէյէ մէնսուպ պուլընմագլէ Թիւրքիատան գաչմըշտըլար. պու տէֆա Սուլթանընն տավէթի իւզրէ ըՍթանպօլա ավտէթ իաէրէք մէմուրիյէթլէրինէ կէչմիշլէր։

— Բարիստէն էճնէպի թէպասը օլան 50 անարշիսթլէրի հիւքիւմէթ տիշարը չըգարմըշ տըր։

— Աֆրիգատա Տէրվիշլէրին Գէտերիֆտէ գալան գուվվէի ասքէրիյէսինի ինկիլիզէր էլան թաագիպ իթմէքտէ տիրլէր։

— Հինտիատա խասթալըգ կիթաիքճէ արթմագտա վէ էթրաֆա սիրայէթ իթմէքտէ օլտըղընը Պոմպէտէն պիլտիրիյօրլար։

— Տանիմարգա գրալիյասընընն ճէնաղէ ալայընտա հաղըր պուլընմագ իչիւն Զար հաղրէթլէրի տախի կիթմիշ տիր։

— Սպանօ-Ամերիգա միւսալէհանամէսինի թանվիմ իտէճէք օլան գոմիսիոն Բարիստէ իքինճի տէֆա օլարագ մէճլիս իթմիշ վէ սուլհ բրօթօգօլը գրաաթ օլընմըշ տըր։

— Եունան-Թիւրք մուհարէպէսինտէ պուլընան պիւթիւն գոմանտան զապիթլէրինէ Սուլթան մէպլաղլար իհսան իթմիշ. միւշիր էթոէմ բաշայա 5000 լիրա, ֆէրիգլէրին հէր պիրինէ 1200էր լիրա, Ռիզա վէ Սէյֆուլլահ բաշալարա պինէր լիրա,

— Մաքէթոնիատա Սըրպլարա գարշը Յունիս 26տա միւսլիմանլարը իշլէմիշ օլտըղը խապասէթտէն տօլայը կէչէնէրտէ Սերպիա էլչիսի Պապը Ալիյէ շէտիտ պիր նօթա վէրմիշ օլտըղընը եազմըշ տըգ։ Պու տէֆա խարիճիյէ նազըրը Սըրպ էլչիսինէ ճէվապ վէրուպ, «Սաատէթտին բաշանընն թէֆթիշ ու թահգիգի իւզէրինէ, իսթինատ օլընան 31 վուգուաթտան եալընըզ ալթըսը թէհագգուգ իթմիշ օլտըղընը վէ պու եօլտա տախիլի մէսէլէլէրտէ ճէվապ վէրմէկէ մէճպուր օլմայուպ, եալընըզ սուրէթի տօսթանէտ ըէսմէն պու գատար պիր մալիւմաթ վէրէպիլէճէկինի վէ օլընան թէշէքքիլէր էսասսըզ օլուպ, իքի տէվլէթին միւնասէպաթը տօսթանէսինի իսլալ իթմէք մագսէտի իլէ մէնֆաաթլարը օլան էշխասընն թէզվիրաթ վէ իֆթիրալարընտան իպարէթ պուլընտըղընը» պէյան իթմիշ տիր։ (Նէ կիզզէլ շարլաթանլըգ)։

— Զուիցերիա հիւքիւմէթի անարշիսթլէրտէն 6 քիշինին տախի մէմալիքտէն տըշարը չըգարըլմասընը էմր իթմիշ տիր։

— Հավատա սէյահաթ իտէն Մ. Սբէլթէրինի՝ վէկա նամ պալօնը իլէ 6300 մէթրօ եիւքսէկէ չըգտըգտան սօնրա, Բրանթոյ նամ մահէլտէ եէրէ ինմիշ օլտըղընը Պէրնտէն պիլտիրիլիյօր։

— Ռուսիանընն Բոլանկէնի վէ Լէպաւի սահիլլէրինտէ շէտիտ պիր ֆուրթունա զուհուրի իլէ պալըգճըլարտան 120 քիշի պօղուլմըշլար։

— Ճաբոն հիւքիւմէթի Էվրոբատան 10 միլիոն ինկիլիզ լիրասը իսթիգրազ իթմէք իչիւն գարար վէրմիշ տիր։

— Ռուսիանընն Գըրմըզը—խաչ շիրքէթի՝ մուհարէպէտտէ տիւշէն Սպանիա ասքէրլէրինէ թէվզի օլընմագ իւզրէ 40000 ֆրանգ իանէ եօլատը. վէ պու գատար պիր մէպլաղ տախի Ամերիգայա եօլատը իսէտէ, Ամերիգա շիրքէթի մէմուունիյէթ պէյան իտէրէք, մէզքիւր իանէի գագուլ իթմէմիշ տիր։

— Մըսրը Խըտիվի Ապպաս բաշա պիրատէրի Մէհմէտ Ալի բաշա իլէ Սթանպօլա կիթմէք իչիւն թըրէնլէ Սօֆիա էօնիւնտէն կէչէր իքէն, վիւքէլա ըէյիսի Մ. Սթօյիլօֆ վէ խարիճիյէ նէզարէթի միւսթէշարը Մ. Տօքթ. Պրագօլօֆ վէ Մ. Կ. Վէրնազա Բրէնս հաղրէթլէրի թարաֆընտան Խըտիվի սելամլամըշլար։

— Սուլթանընն պիր իրատէսի մուճիպ, պէշ Պուլկար կէնճլէր մէճճանէն մէքթէպի Սուլթանիյէյէ կիրէճէքլէր։ Քէզա Լէվանթ-Հէրալտըն եազտըղընա պինաէն, Պուլկարիա թէպասընտան պէշ Ռուս կէնճլէր մէճճանէն մէզքիւր մէքթէպէ գապուլ օլընաճագլար։

— Կիրիտտէ զարարտիտէ ֆագիրլէրէ իանէ թօրլամագ իչիւն Սթանպօլտա թէշէքքիւլ իթմիշ օլան իանէ գոմիսիոնը 3000 թօրպա ուն ալարագ իսլամլարա թէվզի օլընմագ իչիւն Կիրիտէ եօլլայաճագ ըմըշ։

— Կէչէն սէնէ Ղալաթատա Ազաւնի նամ գատընը գաթլ իթմէք գաստը իլէ ճէրհ իտէն Ճիյերճի Ալի իսմինտէ պիւր թիւրքիւ Սթանպօլ ճինայէթ մահքէմէսի 3 սէնէ հապսա մահքիմ իթմիշ օլտըղընը թիւրք կազէթալարը եազըյօրլար։ Ֆագաթ էօյէտէ պինլերճէ Ազաւնիլէրին վէ Ազասիլէրին գաթիլլէրի քէմալը սէրպէստիյէթլէ կէղիյօրլար, մահպիսհանէլէրտէ իսէ եիւզլէրճէ պիկիւնահ Լըմէնիլէր պիլա մուհաքէմէ սէնէլէրճէ պէքլէմէքտէ տիրլէր։ Ատա՛լէթ (˙.˙)

ՏՐԷՅՖԻՈՒՍԻՆ ՏԱՎԱՍԸ

Կէչէն հաֆթա Բարիստէ Տըրէյֆիւսին լէհինաէ իճրա օլընան նիւմայիշտէն տօլայը 35 քիշի թէվգըֆ օլընտըլար իսէտէ, պիլախէրէ 6 քիշիտէն մաատա տիկէրլէրի սէրպէսթ պըրագըլմըշլար։ Բօլիսիանընն պու մուամէլէսինտէն տօլայը Մ. Մ. Բրէզանս, Վօկան վէ Մօրհար բրօթէսթ իթտիլէր։ Մահքէմէի թէմյիզ պաշ միւտտաի ումումիսի, Մ. Մինօ, Միւզէքէրէսինի տիւն, սալը, մահքէմէյէ թագտիմ իտէճէք իտի։ Մաբէհնին պէյանընա կէօրէ, Միւտտաի ումումի տավայը եէնիտէն պագմագ իգթիզա իթտիկինէ գանի օլմուշլերա միրալայ Հանրինին սօն իֆատէլէրի եէնիտէն տավայը պագմայա մէճպուրիյէթ հասըլ իտէյօրլար։

— Մ. Էմիլ Զօլա նահագ երրինէ մահպուսիյէթէ վէ 3000 ֆրանգ ճէզատի նագտիյէ մահքիմ օլընմըշ օլտըղը կիպի, կէչէն հաֆթա իճրա մէմուրը Մ. Զօլանընն խանէսինէ կիտուպ 3000 ֆրանգա պէտէլ էվ էշեասընը զապթ իթմիշ տիր։ Մ. Զօլանընն պիր տօսթը 3000 ֆրանգը ճէսթէն ճէսթէ էօտէմէք իպթէմիշ իսէտէ գապուլ օլընմայուպ էշեալար զապթ օլընմըշ տըր։

ԶԱԽԻՐԷ ԲԻԱՑԱՍԸ

Վառնա, 25 Սեպտեմբեր

Պուղտայ
Վակոն, լիպրա 55-58 հէք 8.80-9.40 ֆր
Արապա, 55-60 հէքթ. 9-11.80։

Արքա
Լիպրա 42-50 հէքթ. 5-5.40 ֆր։

Ֆասուլեա
100 օգ. 16-22 ֆր. մալընա կէօրէ։

Եուղաֆ
Արապա 20-25. ֆիյաթ 4.20-5 ֆր.

Տարը
Արապա 5-6. լիպրա 58-60. ֆի. 4.60-5։

Կիւնտէ 150-200 արապա վէ 25-30 վակօն պուղտայ, 70-80 արապա՞արբա կէլմէքտէ տիր։

Ֆասուլեա 8-10 արապա։

Արապա մուամէլէսի Նաբօլէօն 21 ֆր. հիսապը իլէ։

ՎԱՐՁՈՒ ԽԱՆՈՒԹ

Ա. Թաղ «Քնեազքա» փողոցին մէջ Տիար Թօմա Տիմիթրօֆի 400 թիւ տունին տակը գտնուող խանութը վարձու կը տրուի։ Փափաքողները թող դիմեն տանտիրոջը։

ՄՈՒՀԻՄ ԻԼԱՆ

ԱՐԹԷԶ ԳՈՒՑՈՒՍԸ

Պագճէ, աշխանէ վէ սայիր հէր պիր մահէլտէ, հէր նէ տէրինլիքտէ իգթիզա իտէր իսէ՝ պրկու ուսուլի իլէ սու գույուսը աչելը, պինալարա ասլա զարար վէ նէմլիք վէրմէզ։ Պու գույուլարա գուվվէթլի վէ տայանըգլը թուլունպալար գօյուլուպ, սէնէլէրճէ պօղուլմագսըզըն իսթիմալ օլընըրլար։ Սու չէքմէք բէք գօլայ օլուպ, իր վէ գօֆա իգթիզա իթմէզ։

Ֆիյաթլար գայէթ ույկուն. թաֆսիլաթը իղահաթ ալմագ իչիւն Տէմիրճի Հաճի Տիգրան Ա-ւագեանընն տիւքեանընա միւրաճաաթ իթմէլի։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԳԱՐԱՆ

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ

Կ Ա Մ

Դասագիրք ընթերցանուհեան

Ի ՊԷՏՍ

ՓՈՔՐԻԿ ՏՂԱՅՈՑ

Այս երգարանը, իր տեսակին մէջ առաջինն որ լոյս կը տեսնէ հայերէն լեզուով, կը պարունակէ մանկական զուարճալի երգեր ու քանի մը ոտանաւոր առակներ եւ կրնայ երախայներուն ծառայել նաեւ իբր ընթերցանութեան գիրք որուն պարունակութիւնը զբօսեցուցիչ եւ հրահանգիչ է միանգամայն անոնց համար։

Թուղթը ընտիր է, տպագրութիւնը՝ մաքուր եւ կազմը վայելուչ։

ԳԻՆ 80 ՍԱՆԹԻՄ

Կը ծախուի, Վառնա, Արեւելեան Տպարան, 2րդ. թաղ, թիւ 1104։

Отговорникъ М. Сконовъ
Печатница „Взаимность“—Варна